

TÜRKİYE CUMHURİYETİ İLE İSVİÇRE ARASINDA SOSYAL GÜVENLİK SÖZLEŞMESİ

İmza Tarihi: 01.05.1969

Resmi Gazete Tarihi: 10.08.1971

Resmi Gazete No: 13922

Yürürlük Tarihi: 01.01.1972

KISIM I GENEL HÜKÜMLER

Madde 1

(1) Bu Sözleşme aşağıda yazılı mevzuata uygulanır:

A-Türkiye’de:

- İşçiler hakkında uygulanan sosyal sigortalar (Hastalık, analık, malûllük, yaşlılık, ölüm, iş kazalarıyla meslek hastalıkları) hakkındaki mevzuat,
- Devlet memur ve hizmetlilerini kapsayan Emekli Sandığı hakkındaki mevzuat,
- Serbest çalışanların sosyal sigortalarına ilişkin mevzuat,
- Bankalar, ticaret ve sanayi odaları, sigorta şirketleri ve borsalar emekli sandıklarına ilişkin mevzuat,

B- İsviçre’de:

- Yaşlılık ve ölüm sigortası hakkındaki federal mevzuat,
 - Malullük sigortası hakkında federal mevzuat,
 - İş kazalarıyla işten mütevellit olmayan kazalar ve meslek hastalıkları hakkındaki federal mevzuat;
 - Tarım işçileriyle küçük tarımcılara ait aile yardımları hakkındaki federal mevzuat;
- (2) Bu sözleşme, bu maddenin 1’inci fıkrasında sayılan mevzuatı kodifiye eden, değiştiren veya tamamlayan her türlü mevzuata da uygulanır.

(3) Bu Sözleşme,

- Yeni bir sosyal güvenlik dalının kurulmasına mütedair mevzuata Âkit Tarafların bu maksatla bir anlaşmaya varmaları şartıyla, uygulanır;
- Mevcut sigortaların yeni nüfus gruplarına teşmiline mütedair mevzuatın Resmi Gazete’ de yayımı tarihinden itibaren üç ay içinde ilgili Âkit Taraf buna muhalefet ettiğini diğer Âkit Tarafa bildirmediği takdirde, bu mevzuata da uygulanır.

Madde 2

(1) Bu Sözleşmede ve nihai Protokolde mevcut aksine hükümler saklı kalmak kaydıyla, Âkit Taraflardan birinin vatandaşlarıyla bunların aile fertleri ve ölümlerinde hak sahibi kimseleri, diğer Âkit Taraf mevzuatı bakımından, bu Âkit Taraf vatandaşlarıyla aynı mükellefiyetlere tabidirler ve bu mevzuatla sağlanan yardımlardan aynı şartlarla yararlanırlar.

(2) İsviçre dışında bulunan İsviçre vatandaşlarının isteğe bağlı emeklilik sigortasına, İsviçre’deki bir işveren hesabına İsviçre dışında çalışan İsviçre vatandaşlarının emeklilik sigortasına ve İsviçre dışında ikamet eden yaşlı ve malul İsviçre vatandaşlarına mahsus sosyal yardım mahiyetindeki yardımlara müteallik mevzuatın tatbikatında 1 inci fıkrada yazılı eşit muamele prensibi uygulanmaz.

Madde 3

Bu Sözleşmede ve nihai Protokolde mevcut aksine hükümler saklı kalmak kaydıyla, 1 inci maddede yazılı mevzuat gereğince sosyal güvenlik yardımlarına hak kazanmış bulunan Türk

ve İsviçre vatandaşları, Âkit Taraflardan birinin ülkesinde ikamet ettikleri sürece, bu yardımlardan tam olarak ve hiçbir kesintiye tabi olmaksızın yararlanırlar. Aynı hükümler saklı kalmak kaydıyla, bu yardımlar, diğer Âkit Tarafın üçüncü bir ülkede ikamet eden vatandaşlarıyla aynı şart ve ölçülerle sağlanır.

KISIM II UYGULANACAK MEVZUAT

Madde 4

(1) Âkit Taraflardan birinin mesleki bir faaliyet icra eden vatandaşları bu faaliyeti hangi Taraf ülkesinde icra ediyorsa o Tarafın mevzuatına tabi olurlar.

(2) Bir kimse 1'inci fıkra hükümlerine göre her iki Taraf ülkesinde icra ettiği mesleki faaliyetleri dolayısıyla iki Tarafın da mevzuatına tabi olduğu takdirde, bunlardan her birinin sigortasına ödenecek primler yalnız o Taraf ülkesinde icra edilen mesleki faaliyetten elde edilen kazançlara göre hesaplanır.

Madde 5

(1) 4'üncü maddenin 1'inci fıkrası hükmünün istisnası olarak, İsviçre vatandaşları Türkiye malullük, yaşlılık ve ölüm sigortalılarına, yalnız yazılı müracaatları üzerine tabi olurlar.

(2) Aşağıda yazılı haller, 4'üncü maddenin 1'inci fıkrasının istisnalarını teşkil eder:

(a) Merkezi Âkit Taraflardan birinin ülkesinde bulunan bir teşebbüs tarafından çalıştırılan ve geçici bir işin icrası için diğer Âkit Taraf ülkesine gönderilen işçiler, ilk 24 aylık süre içinde, teşebbüs merkezinin bulunduğu ülke mevzuatına tabi olmakta devam ederler. Diğer Âkit Taraf ülkesindeki çalışma bu süreyi aştığı takdirde, teşebbüs merkezinin bulunduğu Taraf mevzuatının uygulanmasına, iki Tarafın yetkili makamları arasında mutabık kalınacak bir süre için, istisnai olarak devam edilebilir.

(b) Merkezi Âkit Taraflardan birinin ülkesinde bulunan bir ulaştırma teşebbüsü tarafından diğer Âkit Tarafın ülkesinde çalıştırılan işçiler, teşebbüs merkezinin bulunduğu Taraf mevzuatına, bu Taraf ülkesinde çalışıyorlarmış gibi, tabi olurlar. Şu kadar ki, teşebbüsün, diğer Âkit Taraf ülkesinde bir şubesi veya bir daimi temsilciliği varsa, bu şube veya temsilcilik tarafından çalıştırılan işçiler, teşebbüs tarafından geçici olarak o Tarafa gönderilmiş olanlar müstesna, buldukları Tarafın mevzuatına tabi olurlar.

(c) Taraflardan birinin resmi dairesinde çalışan işçilerden geçici olarak diğer Taraf ülkesine gönderilenler, gönderen Tarafın mevzuatına tabi olurlar.

(d) (a) ve (b) bentleri hükümleri, işçilerin vatandaşlık durumuna bakılmaksızın uygulanır.

Madde 6

(1) Âkit Taraflardan birinin vatandaşı olup diğer Âkit Taraf ülkesine Diplomatik misyon ve Konsolosluk üyesi olarak gönderilen kimseler, temsil edilen Tarafın mevzuatına tabi olurlar.

(2) Âkit Taraflardan birinin vatandaşı olup bu Tarafı diğer Âkit Taraf ülkesindeki Elçilik ve Konsolosluklarında çalıştırılan kimseler, ülkesinde çalıştıkları Tarafın mevzuatına tabi olurlar. Şu kadar ki, bu kimseler, çalışmaya başladıkları veya bu Sözleşmenin yürürlüğe girdiği tarihi takip eden altı ay içinde elçilik ve konsoloslukla temsil edilen Âkit Tarafın mevzuatına tabi olmayı isteyebilirler.

(3) Bu maddenin 2'nci fıkrası hükümleri, 1 inci fıkrada söz konusu olan kimselerin vatandaşı olup onların şahsi hizmetlerinde çalıştırılan kimseler hakkında da kıyas yoluyla uygulanır.

(4) 1'inci ve 2'nci fıkralar hükümleri fahri konsolosluklar üyeleri ile bunların hizmetlileri hakkında uygulanmaz.

Madde 7

Âkit Tarafların yetkili makamları, aralarında anlaşmak suretiyle, 4-6. maddeler hükümlerinden istisnalar yapabilirler.

**KISIM III
ÖZEL HÜKÜMLER
BÖLÜM I
MALÜLLÜK, YAŞLILIK VE ÖLÜM**

A- İsviçre mevzuatının uygulanması**Madde 8**

(1) Bu maddenin 2'nci fıkrası hükümleri saklı kalmak kaydıyla, Türk vatandaşları, İsviçre yaşlılık ve ölüm sigortalarından sağlanan normal aylıklarla sakatlara mahsus yardımlardan, İsviçre vatandaşları ile aynı şartlarla yararlanırlar.

(2) İsviçre'de ikamet etmeyen bir Türk vatandaşının hak kazandığı kısmi normal aylığın tutarı, tam normal aylığın en çok yüzde onuna eşit olduğu takdirde, Türk vatandaşına, yalnız, ödenecek aylığın peşin değerine eşit bir toptan ödeme yapılır. Kendisine kısmi aylık bağlanmış olan Türk vatandaşı İsviçre ülkesinden devamlı olarak ayrıldığı takdirde de kendisine, aynı şekilde, bir toptan ödeme yapılır. Kısmi normal aylık tutarı tam normal aylığın yüzde onundan fazla ve yüzde yirmisinden az olduğu takdirde, İsviçre'de ikamet etmeyen veya İsviçre'den devamlı olarak ayrılan Türk Vatandaşları, aylık veya toptan ödeme şekillerinden birini seçebilirler. Bu seçme, sigortalının İsviçre dışında ikamet etmesi halinde, aylık bağlanması talebinde bulunduğu zaman, daha önce böyle bir aylık bağlanmış olması halinde ise İsviçre'den ayrıldığı tarihte yapılır. İsviçre sigortasınca böyle bir toptan ödeme yapıldığı takdirde, gerek aylık bağlanmış olan kimse, gerekse ölümünde hak sahibi kimseleri o tarihe kadar ödenmiş olan primler dolayısıyla sigortadan başkaca bir hak talebinde bulunamazlar.

Madde 9

(1) İsviçre'de ikamet eden Türk vatandaşları, malullük halinin vukua geldiği tarihten hemen önce, İsviçre sigortasına en az tam bir yıllık prim ödemiş olmak şartıyla, İsviçre malullük sigortasından rehabilitasyon yardımları isteyebilirler.

(2) Sigortalıların kazanç getiren bir işte çalışmayan ve Türk vatandaşı olan karıları ile dul karıları ve sigortalıların reşit olmayan çocukları, ancak malullük halinin vukua geldiği tarihten hemen önce aralıksız olarak en az bir yıl süresiyle İsviçre'de ikamet etmiş olmaları şartıyla, İsviçre malullük sigortasından rehabilitasyon yardımları yapılmasını isteyebilirler. Ayrıca, İsviçre'de malul olarak doğmuş ve doğum tarihinden itibaren aralıksız olarak İsviçre'de ikamet etmiş bulunan çocuklardan reşit olmayanlar da bu yardımlardan yararlanabilirler.

Madde 10

(1) Bu maddenin 2 ve 3'üncü fıkraları hükümleri saklı kalmak kaydıyla, Türk vatandaşları, İsviçre malullük sigortasından bağlanan normal aylıklarla sakatlara mahsus yardımlardan, İsviçre vatandaşları ile aynı şartlarla yararlanırlar.

(2) Malullük derecesi yüzde elliden az olanlara bağlanan normal aylıklar, İsviçre'den devamlı olarak ayrılan Türk vatandaşlarına ödenmez. İsviçre malullük sigortasından kendisine yarım-aylık bağlanmış olan bir Türk vatandaşı, İsviçre dışında ikamet ettiği takdirde, maluliyetin artması halinde de, bu yarım aylığın ödenmesine, hiç bir değişiklik yapılmadan, devam edilir.

(3) İsviçre malullük sigortasından bir Türk veya İsviçre vatandaşına bağlanacak normal malullük aylığının hesabına esas olacak prim ödeme sürelerinin tespitinde, Türk mevzuatına tabi olarak geçen prim ödeme süreleri İsviçre'de geçen prim ödeme süreleri ile aynı zamana

rastlamamak şartı ile İsviçre’de geçen prim ödeme süresi olarak kabul edilir. Bunu yaparken, 1’inci maddenin 1 inci fıkrasının A bendinin (a) bölümünde yazılı Türk mevzuatına göre her 30 prim ödeme günü, İsviçre mevzuatına tabi olarak geçen bir prim ödeme ayına muadil sayılır. Ortalama yıllık gelirin tayininde yalnız İsviçre’de geçen prim ödeme süreleri nazara alınır.

(4) Yukarıdaki fıkraya göre tespit edilen bir malullük aylığının kesilerek onun yerine normal yaşlılık veya normal ölüm aylığının bağlanacağı hallerde, yaşlılık ve ölüm aylığı yalnız İsviçre’de geçen prim ödeme süreleri nazara alınmak suretiyle hesaplanır. Şu kadar ki, 12’nci madde hükümleri uygulanmak suretiyle Türk mevzuatına göre bir yaşlılık veya ölüm aylığına hak kazanılmadığı takdirde, Türk mevzuatına tabi olarak geçen süreler, İsviçre mevzuatına göre bağlanacak aylığın hesabına esas olan prim ödeme sürelerine eklenir.

MADDE 10 a

(1) Türk vatandaşları, Sözleşmenin 8 ve 12’nci maddelerine rağmen İsviçre yaşlılık ölüm sigortalarına kendileri için yatırılmış olan primlerin Türk sigortalarına transferini İsviçre yaşlılık, malûllük ve ölüm sigortaları yardımlarından henüz hiç yararlanmamış olmaları ve Türkiye’de veya bir üçüncü ülkede yerleşmek üzere İsviçre’den ayrılmış bulunmaları koşulu ile, talep edebilirler.

İsviçre yaşlılık ve ölüm sigortasının iki eş için prim yatırılmışsa, eşler kendileri için yatırılan primlerin transferini münferit olarak isteyebilirler. Ancak yalnız kadın eşin primleri transfer olunmuşsa, erkek eş ancak yaşlılık, malullük ve ölüm sigortasına ilişkin basit bir gelirden yararlanır.

(2) Birinci paragrafın uygulanmasında, Türk sigortalarına primleri transfer olunmuş Türk vatandaşları ve bunların hak sahipleri söz konusu primlerin transferi nedeniyle, İsviçre yaşlılık, malullük ve ölüm sigortasından artık hiç bir hak iddiasında bulunamazlar.

(3) Primler Türkiye Sosyal Sigortalar Kurumuna transfer olunur ve bu kurum primleri Türk mevzuatına göre yetkili sigorta kuruluşuna intikal ettirir. Bu primler ve bu primlere ilişkin süreler, bir Türk aylığına hak kazanmada ve bu aylığın hesabında, Türk primlerine ve sürelerine muadil sayılır. Transfer olunan primlerden Türk emeklilik sigortası çerçevesinde sigortalı veya hak sahibi yararına hiç bir menfaat sağlanmıyorsa, anılan yetkili kuruluş transfer edilmiş olan primleri ilgili kimselere öder.

Madde 11

Türk vatandaşları, İsviçre malullük yaşlılık ve ölüm sigortalarından bağlanan olağanüstü aylıklardan, aylık talep tarihinden hemen önce, yaşlılık aylığı bahis konusu ise en az 10 yıl, ölüm veya malullük aylıkları veya bu aylıklar kesilerek onların yerine bağlanacak yaşlılık aylığı bahis konusu ise en az 5 yıl süre ile aralıksız olarak İsviçre’de ikamet etmiş olmak şartıyla ve İsviçre’de ikamet ettikleri sürece, İsviçre vatandaşları ile aynı şartlarla yararlanırlar.

B- Türk mevzuatının uygulanması

Madde 12

(1) Türk mevzuatına göre sağlanan yaşlılık ve ölüm aylıklarına hak kazanılıp kazanılmadığının tespitinde, İsviçre yaşlılık ve ölüm sigortalarına tabi olarak geçen prim ödeme süreleri, Türk mevzuatına tabi olarak geçen prim ödeme süreleri ile, bu süreler aynı zamana rastlamamak şartıyla, birleştirilir. Türk mevzuatına tabi olarak geçen prim ödeme süresi, yerine göre en az 360 gün veya 12 aydan az olduğu takdirde, bu hüküm uygulanmaz.

(2) Birinci fıkrada sözü edilen yardımlara hak kazanılması, prim ödeme sürelerinin belli bir işte geçmiş olması şartına bağlı bulunduğu takdirde, bu yardımlara hak kazanılabilmesi için, İsviçre de yalnız işte geçen prim ödeme süreleri nazara alınır. Sigortalı, bu sürelerinin

birleştirilmesine rağmen, söz konusu özel hükümlere göre sağlanan yardımlardan yararlanma şartını yerine getiremediği takdirde, sözü edilen süreler, genel hükümlere göre sağlanan yardımlara hak kazanılıp kazanılmadığının tespitinde nazara alınır.

(3) Yukarıdaki 1 ve 2'nci fıkralar hükümleri uygulanmak ve İsviçre prim ödeme süreleri nazara alınmak suretiyle, Türk mevzuatına göre bir yardıma hak kazanıldığı takdirde, yardım tutarı aşağıda belirtildiği şekilde hesaplanır:

(a) Yetkili Türk Kurumu, önce 1 ve 2'nci fıkralar gereğince birleştirilen sürelerin tamamı bu kurumun uyguladığı mevzuata tabi olarak geçmiş olsaydı hak kazanılacak aylık tutarı ne olacak idiye onu tespit eder; şu kadar ki, aylığın hesabına esas olacak kazançlar yalnız Türkiye'de geçen sigortalılık süreleri nazara alınarak tespit edilir.

(b) Bu şekilde elde edilecek nazari aylık tutarı, gerekirse, Türk mevzuatında belirtilen asgari aylık tutarına iblâğ edildikten sonra, yetkili kurumun ödeyeceği kısmî aylık tutarı, bu nazari tutar üzerinden ve kurumun uyguladığı mevzuata tabi olarak geçen prim ödeme sürelerinin iki Âkit Taraf mevzuatına göre geçmiş prim ödeme süreleri toplamına oranı dahilinde tespit edilir.

Madde 13

(1) Bir sigortalı, yalnız Türk mevzuatına göre geçen prim ödeme süreleri nazara alınmak suretiyle, bu mevzuata göre malullük aylığına hak kazanamadığı takdirde, İsviçre yaşlılık ve ölüm sigortalarına tabi olarak geçen prim ödeme süreleri de, aynı zamana rastlamamak şartıyla, bu yardım hakkının doğması bakımından, gerekli olduğu ölçüde, Türk mevzuatına tabi olarak geçen prim ödeme süresi, yerine göre en az 360 gün veya 12 aydan az olduğu takdirde, bu hüküm uygulanmaz.

(2) Sigortalıya, İsviçre malullük sigortasınca aylık bağlanmışsa 1 inci fıkra hükmü uygulanmaz.

Madde 14

Kendisine İsviçre malullük sigortasından yarım-normal aylık bağlanmış olan ve Türkiye'de ikamet eden bir sigortalı, Türk mevzuatına göre malul sayılabilecek bir duruma gelmiş ise, İsviçre sigortasından bağlanan yarım aylığın tespitinde nazara alınan süreler hariç olmak üzere, yalnız Türk mevzuatına tabi olarak geçen prim ödeme sürelerine göre malullük aylığına hak kazanıyorsa, bu yardımdan da yararlanır.

Madde 15

12 – 14'üncü maddeler hükümlerinin uygulanmasında,

(a) Bir kimse, Türk mevzuatına tabi olmadan önce İsviçre yaşlılık ve ölüm sigortalarına tabi olmuş ise, sözü edilen İsviçre sigortasına ilk defa tabi olduğu tarih, 1'inci maddenin 1'inci fıkrasının A bendinin (a) bölümünde belirtilen Türk mevzuatına ilk defa tabi olduğu tarih sayılır.

(b) Prim ödeme sürelerinin birleştirilmesinde ve prim ödeme süresi ile orantılı aylık tutarının tespitinde, İsviçre yaşlılık ve ölüm sigortaları mevzuatına göre bir prim ödeme ayı, Türk mevzuatına göre, 30 gün veya 1 ay prim ödeme süresi gibi sayılır.

Madde 16

Türk mevzuatına göre sigortaya isteğe bağlı olarak devam edilip edilemeyeceğinin tespitinde, İsviçre mevzuatına tabi olarak geçen prim ödeme süreleri de nazara alınır.

BÖLÜM II

İŞKAZASI VE MESLEK HASTALIKLARI

Madde 17

(1) Âkit Taraflardan birinin mevzuatına göre sigortalı olan Türk veya İsviçre vatandaşlarıyla üçüncü bir devletin vatandaşları, diğer Âkit Taraf ülkesinde buldukları sırada bir iş kazasına uğradıkları veya bir meslek hastalığına tutuldukları takdirde, bu Tarafın yetkili kurumundan, gerekli her türlü sağlık yardımlarının yapılmasını isteyebilirler.

(2) Bir iş kazası veya meslek hastalığı sonucu, Âkit Taraflardan birinin mevzuatına göre sağlık yardımı talep etme hakkına sahip bulunan Türk ve İsviçre vatandaşlarıyla üçüncü bir devlet vatandaşları, sağlık yardımlarından faydalandıkları sırada, yetkili kurumun önceden müsaadesini almak şartıyla, ikâmetgahlarını diğer Âkit Taraf ülkesine naklettikleri takdirde bu yardımlardan faydalanma hakkını muhafaza ederler. İkametgâh değiştirilmesinde tıbbi bir mahzur görülmediği ve ilgili ailesinin yanına gittiği takdirde bu müsaade verilir.

(3) Bu maddenin 1 ve 2'nci fıkralarında bahis olunan kimselere yapılacak sağlık yardımları, buldukları yerde yetkili makamlarca tayin edilecek sigorta kurumlarının uygulandığı mevzuata göre sağlanır.

(4) Protezlerle önemli yekûn tutan diğer sağlık yardımlarının sağlanması, âcil haller müstesna olmak şartıyla, bu yardımların bedelini ödeyecek olan kurumun müsaadesine bağlıdır.

Madde 18

(1) Bağlanan gelirler, cenaze yardımları ve üçüncü kişiler için yapılan ek yardımlar hariç olmak üzere, Türk ve İsviçre vatandaşlarına Âkit Taraflardan birinin mevzuatına göre yapılacak para yardımları, 17'nci maddenin 1'inci ve 2'nci fıkralarında öngörülen hallerde, yardımı yapmakla yükümlü kurumun isteği üzerine ve bu kurumun uyguladığı mevzuatta belirtilen usuller dahilinde ödenir.

(2) Yetkili kurum, gönderdiği yazıda ilgiliye verilecek ödenek tutarı ile ödemenin devam edeceği süreyi de belirtir.

Madde 19

Yardımları yapmakla yükümlü olan kurum, 17 ve 18'inci maddelere göre sağlanmış olan yardımların tutarını, yönetim masrafları hariç olmak üzere, bu yardımları yapmış olan kurumu öder. 17'nci maddede öngörülen yardımlar için bu ödeme, yetkili makamlar arasında mutabık kalınacak bir usule göre götürü olarak da yapılabilir.

Madde 20

Meslek hastalığı hallerinde, Âkit Tarafların yetkili kurumları kendi mevzuatlarını uygulurlar.

Madde 21

(1) Âkit Taraflardan birinin mevzuatına göre, iş kazaları ve meslek hastalıkları sonucu kazanma gücündeki azalma derecesinin ve hak kazanılan yardım miktarının tespitinde, diğer Âkit Tarafın mevzuatına göre iş kazası veya meslek hastalığı olarak kabul edilmiş olan kaza ve hastalıklar da nazara alınır.

(2) Ayrı tarihlerde vukua gelen ve iki Âkit Taraf mevzuatına göre de yardım yapılmasına hak kazandıran iş kazaları ile meslek hastalıklarının sebep olduğu daimi iş göremezlik derecesine göre hesaplanan yardım miktarlarının tespitinde aşağıda yazılı hükümler uygulanır.

(a) Daha önce vukua gelmiş olan iş kazası veya meslek hastalığı sebebiyle bağlanmış olan gelirlerin ödenmesine devam edilir. Şayet, yardım hakkı bu maddenin 1 inci fıkrası hükmü uygulanmak suretiyle doğmuş bulunuyorsa, önceki kaza veya meslek hastalığı vakası için

yetkili olan kurum para yardımının o kaza veya meslek hastalığı neticesinde kazanma gücünde vukua gelen azalma derecesine tekabül eden kısmını öder.

(b) Sonradan vukua gelen iş kazası veya meslek hastalığı için yetkili olan kurum, bu kaza veya meslek hastalığı dolayısıyla kendi mevzuatına göre tespit edeceği iş göremezlik derecesine tekabül eden yardım tutarını tespit eder.

Madde 22

(1) Bir kimse, Âkit Taraflardan birinin mevzuatına göre, diğer Âkit Taraf ülkesinde maruz kaldığı bir hasar dolayısıyla yardım talep ettiği ve bu hasar dolayısıyla üçüncü şahıstan tazminat isteme hakkına sahip bulunduğu takdirde aşağıdaki hükümler uygulanır:

(a) Türkiye, sigortalının hakları konusunda İsviçre Sigorta kurumunun halefiyet hakkını tanır;

(b) İsviçre, Türk Sigorta Kurumunun üçüncü kişilere doğrudan doğruya rücu hakkını tanır.

(2) Aynı sigorta vakası için yaptıkları yardımlar dolayısıyla, her iki Âkit Taraf tazminat talep etme hakkına sahip oldukları takdirde, kurumlar müteselsil alacaklı sayılırlar ve alınacak tazminatı yaptıkları yardımlarla orantılı olarak aralarında paylaşırlar.

BÖLÜM III AİLE YARDIMLARI

MADDE 23

İsviçre’de tarım işlerinde çalışan ve çocukları Türkiye’de bulunan Türk işçileri, İsviçre’de çalıştıkları sürece İsviçre federal mevzuatında öngörülen çocuk yardımlarından faydalanırlar.

KISIM IV ÇEŞİTLİ HÜKÜMLER

Madde 24

(1) Bu Sözleşmenin uygulanmasında «yetkili makam» deyimi, Türkiye bakımından: Sosyal Güvenlik Bakanlığı ve her biri kendilerini ilgilendiren hususlarda Sözleşmenin 1. maddesinin birinci paragrafının (a) harfinde belirtilen mevzuatların uygulanmasıyla görevli bakanlıklar; İsviçre bakımından: Sosyal Sigortalar Federal Ofisi anlamına gelir.

(2) Yetkili makamlar,

(a) Bu Sözleşmenin uygulanması için gerekli idari anlaşmaları yaparlar.

(b) Bu Sözleşmenin uygulanması amacıyla aldıkları bütün tedbirler hakkında birbirlerine bilgi verirler;

(c) Mevzuatlarında yapılan değişiklikler hakkında birbirlerine bilgi verirler;

(d) Özellikle, her Âkit Tarafa irtibat kurumları tayin edilmesi hususunda mutabakata varabilirler.

(e) Aralarında anlaşmak suretiyle, hukuki tasarrufların tebliğ ile ilgili hükümleri tespit edebilirler.

Madde 25

(1) Bu Sözleşmenin tatbikatında yetkili makam ve kurumlar kendi sosyal güvenlik mevzuatlarını uyguluyormuş gibi hareket ederler.

(2) Maluliyet derecesinin tayininde, Âkit Taraflardan her birinin kurumları, icabında diğer Taraf kurumlarınca temin edilen tıbbi raporlarla sair bilgilere göre işlem yaparlar, Şu kadar ki, kurumların sigortalıyı diledikleri bir hekime muayene ettirme hakları saklıdır.

Madde 26

- (1) Âkit Taraflardan birinin mevzuatına göre, bu Tarafın mevzuatının uygulanmasında düzenlenen belgeler için tanınmış olan pul ve resim muafiyeti ve indirimleri, diğer âkit Taraf mevzuatının uygulanmasında düzenlenen belgelere de şamildir.
- (2) Âkit Tarafların yetkili makam ve kurumları, bu Sözleşmenin uygulanmasında kendilerine verilecek olan her türlü belgelerin elçilik veya konsolosluklarca vize edilmesini istemeyeceklerdir.

Madde 27

- (1) Bu Sözleşmenin uygulanmasında, âkit Tarafların resmi dilleriyle yazılmış olan belgeler kabul edilir.
- (2) Bu Sözleşmenin uygulanması maksadıyla, âkit Tarafların sigorta kurumları, idari anlaşma ile tespit edilecek usullere göre, doğrudan doğruya kendi aralarında veya irtibat kurumları aracılığı ile ve kendi resmi dilleri ile yazışma yapabilirler.

Madde 28

Uygulanan mevzuata göre, Akit Taraflardan birinin bir kurumuna belirli bir süre içinde verilmesi lâzım gelen dilekçe, bildirme veya müracaatlar, aynı süre içinde diğer Akit Tarafın ona tekabül eden bir kurumuna verildiği takdirde kabul edilir. Bu halde, mezkur dilekçe, bildirme veya müracaatı alan kurum, alındığı tarihi de belirtmek suretiyle, bunları, gecikmeksizin diğer Akit Tarafın yetkili kurumuna gönderir.

Madde 29

- (1) Bu Sözleşme gereğince bir yardım yapmakla yükümlü olan kurumlar, bu yardım tutarını, transfer tarihinde meri olan kur üzerinden, kendi paraları ile ödeyerek yükümlülüklerini yerine getirmiş olurlar.
- (2) Bu sözleşme ile nihai Protokol gereğince yapılacak para transferleri döviz alış verişini kısıtlayan hükümlere tabi değildir.

Madde 30

- (1) Bu Sözleşmenin uygulanmasından doğacak anlaşmazlıklar, iki Akit Tarafın yetkili makamları arasında anlaşmak suretiyle çözümlenir.
- (2) Anlaşmazlığın bu suretle çözümlenememesi halinde, anlaşmazlık, bir hakem heyetine tevdi edilir; hakem heyeti anlaşmazlığı bu Sözleşmenin esasları ve esprisi içinde çözümler. Bu heyetin teşekkülü ve çalışma usulleri Akit Taraflar arasında anlaşmak suretiyle tespit edilir.

KISIM V GEÇİCİ VE SON HÜKÜMLER

Madde 31

- (1) Bu sözleşme, yürürlük tarihinden önceki devreler için hiç bir hak doğurmaz.
- (2) Sözleşmenin yürürlüğe girmesinden önce, âkit taraflardan birinin mevzuatına tabi olarak geçmiş olan bütün prim ödeme süreleriyle ikamet süreleri, bu Sözleşme hükümlerine göre bir yardıma hak kazanılıp kazanılmadığının tespitinde nazara alınır.
- (3) Bu maddenin 1. fıkrası hükümleri saklı kalmak kaydıyla, sözleşmenin yürürlüğe girmesinden önce vukua gelmiş olan ölüm ve yaşlılık halleri için dahi, bu Sözleşmenin hükümlerine göre yardım hakkı doğar. Şu kadar ki, İsviçre yaşlılık ve ölüm sigortasından bağlanan normal aylıklar, yaşlılık veya ölüm halinin 31 Aralık 1959 dan sonra vukua gelmiş olması ve sigorta primlerinin yaşlılık ve ölüm sigortaları hakkındaki federal kanun 18'inci maddesinin 3'üncü fıkrası gereğince geri verilmemiş bulunması şartı ile tahsis edilir.

(4) Toptan ödeme yapılmak veya sigorta primleri iade edilmek suretiyle tasfiye edilmiş haklar için bu Sözleşme hükümleri uygulanmaz.

Madde 32

Sözleşmeye ekli nihai Protokol Sözleşmenin ayrılmaz parçasıdır.

Madde 33

(1) Bu Sözleşme tasdik edilir ve tasdik belgeleri en kısa zamanda BERN’ de teati edilir.

(2) Sözleşme, tasdik belgelerinin teati edildiği tarihi takip eden ikinci ayın birinci günü, 1 Ocak 1969 tarihinden muteber olmak üzere, yürürlüğe girer.

Madde 34

(1) Bu Sözleşme bir senelik süre için akdedilmiştir. Sözleşme Akit Taraflardan biri tarafından feshedilmediği ve fesih keyfiyeti sürenin hitamından en az üç ay önce diğer Akit Tarafa bildirilmediği takdirde, her yıl yenilenmiş olur.

(2) Sözleşmenin feshi halinde, sözleşme hükümleri gereğince kazanılmış olan haklar devam eder. Sözleşme hükümlerine göre ileride hak kazanılacak yardımlar anlaşmalarla tanzim edilir. Usulü dairesinde yetkili kılınmış temsilciler bu Sözleşmeyi imzalamışlardır. Ankara’da 1 Mayıs 1969 tarihinde Türkçe ve Fransızca ikişer nüsha ve her iki metin aynı derecede muteber olmak üzere düzenlenmiştir.

TÜRKİYE - İSVİÇRE SOSYAL GÜVENLİK SÖZLEŞMESİNE EK NİHAİ PROTOKOL

Bugün, Türkiye-İsviçre Sosyal Güvenlik Sözleşmesinin (Aşağıda Sözleşme olarak isimlendirilmiştir) imzası sırasında, iki Akit Tarafın tam yetkili temsilcileri aşağıda yazılı hususlarda mutabık kaldıklarını beyan etmişlerdir:

(1) Akit Taraflardan her biri, kendi ülkesinde bulunan bir kimsenin diğer Tarafın sigortasına isteğe bağlı olarak tabi olmasına veya sigortaya isteğe bağlı olarak devam etmesine mani olunmaması hususunda mutabık olduklarını beyan eder.

(2) Sözleşmenin 2’nci maddesinin tatbikinde, kaza ve hastalık sigortası hakkındaki 13 Haziran 1911 tarihli kanunun, yabancılara ödenecek yardımlarda indirim yapılmasını öngören 90’ıncı maddesi hükmünün Türk vatandaşlarıyla, vatandaşlık durumları ne olursa olsun, bunların hak sahipleri hakkında uygulanmaz.

(3) Sözleşmenin uygulanmasında «İkamet» tabiri mutat ikamet anlamındadır.

(4) Sözleşmenin 5’inci maddesinin 2’nci fıkrasının (a) bendinde söz konusu olan hallerde, Akit Taraflardan her birinin ulaştırma teşebbüsleri, kimlerin geçici olarak diğer Tarafa gönderildiğini, o tarafın yetkili kurumuna bildirirler.

(5) Sözleşmenin 8’inci maddesinin 2’nci fıkrasında öngörülen toptan ödeme, İsviçre mevzuatına göre ödenecek aylığın sigorta vakasının vukua geldiği tarihteki peşin değerine veya ilgilinin İsviçre’den ayrılması aylığın bağlanmasından sonra olduğu takdirde, ayrılma tarihindeki peşin değerine eşittir.

(6) İsviçre’de oturan Türk vatandaşlarının her takvim yılı içinde en çok üç ay süre ile İsviçre’den ayrılmaları halinde, Sözleşmenin 11’inci maddesi anlamında, İsviçre’deki ikametlerine ara verilmiş sayılmaz. Buna karşılık, İsviçre’de ikamet eden Türk vatandaşlarının İsviçre malullük, yaşlılık ve ölüm sigortalarına tabi tutulmadıkları süreler, sözü geçen maddede belirtilen ikamet sürelerinin hesabında nazara alınmaz.

(7) İsviçre’de oturmayan Türk vatandaşlarının bir kaza veya hastalık sonucu olarak İsviçre’deki faaliyetlerini terk etmeye mecbur olmaları halinde, malullük halinin ortaya

çıkmasına kadar İsviçre’de kaldıkları süre İsviçre malullük sigortasına göre sigortalılık süresi olarak kabul edilir.

(8) İsviçre yaşlılık ve ölüm sigortalarına ödenen primlerin, sözleşmenin yürürlüğe girmesinden önce, geri verilmiş olması sözleşmenin 11 inci maddesine göre olağanüstü aylık bağlanmasına mani teşkil etmez; şu kadar ki, bu halde, geri verilen primlerin tutarı ödenecek aylıklara mahsup edilir.

(9) Türk vatandaşlarına geri verilmiş olan yaşlılık ve ölüm sigortası primleri İsviçre sigortasına yeniden transfer edilemez. Bu primlerden dolayı İsviçre sigortasından hiç bir hak talep edilemez.

(10) Sözleşmenin idari ve tıbbî yardımlaşmaya mütedair hükümleriyle 22’nci ve 23’üncü maddeleri hükümleri, mesleki olmayan ve İsviçre yetkili kurumunca yardım yapılan kazalar hakkında da uygulanır.

(11) Halen yürürlükteki İsviçre mevzuatının uygulanmasında, İsviçre’de tarım işlerinde çalışmayan Türk işçilerinin İsviçre dışında ikamet eden çocukları için de çocuk zamlarından faydalandırılmakta oldukları müşahede olunmuştur.

Türkiye’de aile yardımlarının ihdası hakkında yeni bir kanun kabul edilmesi halinde, eşit muamele prensibine dayanarak, bu konuda İsviçre ile bir anlaşma akdine Türkiye’nin amade olduğu Türk heyetince belirtilmiştir.

(12) Sözleşmenin 29’uncu maddesinin 2’nci fıkrasında söz konusu para transferleri, başlıca sigorta yardımları, isteğe bağlı sigorta primleri ve sözleşmenin 22’nci maddesinde öngörülen zarar tazmini ile ilgili ödemeleri içine alır.

(13) Sözleşmenin yürürlüğe girdiği tarihte, sigortalının malullüğün vuku bulduğu Taraf ülkesinde ikamet etmekte olması halinde de, sözleşmenin malullük yardımları hakkındaki 31 inci maddenin 2’nci fıkrası hükmü uygulanır. Öte yandan, Taraflardan birinin mevzuatına göre bağlanmış olup, ilgilinin İsviçre’den ayrılmış olması sebebiyle, bu Taraf mevzuatı uyarınca ödenmesi durdurulmuş olan yardımlar, sözleşmenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren ve sözleşme hükümleri saklı kalmak kaydıyla, ödenir.

(14) Türk işçileri, kaza ve hastalık sigortaları hakkındaki 13 Haziran 1911 tarihli İsviçre Federal Kanununa göre, henüz ilaç ve tedavi sigortasına girmemiş oldukları takdirde, işverenler bunların böyle bir sigortaya kaydolanmalarını sağlamaya çalışırlar ve işçiler bunu yapmadıkları takdirde işverenleri onları sigortaya kendileri kaydettirirler. İlgililer arasında yapılmış anlaşmalar mahfuz kalmak şartıyla, sigorta primleri işçilerin ücretlerinden kesilebilir.

(15) İsviçre hastalık sigortasına giriş aşağıda yazıldığı şekilde kolaylaştırılmıştır:

(a) Âkit Taraflardan birinin vatandaşı ikametgâhını Türkiye’den İsviçre’ye naklettiği ve Türkiye Hastalık Sigortasından ayrıldığı takdirde, bu kimse, İsviçre yetkili makamı tarafından tanınan hastalık sandıklarından birine müracaat ederek gerek günlük ödenekler, gerekse sağlık yardımları bakımından sigortalı olmayı isteyebilir. Bu takdirde, aşağıda yazılı şartları yerine getirmiş olmak kaydıyla sandık, o kimseyi sigortalı olarak kabul etmeye mecburdur:

- Sigortaya kabul için gerekli diğer şartları yerine getirmiş olmak,
- İkametgâhını nakletmeden önce Türkiye’de hastalık sigortasına tabi olmak,
- Türkiye mevzuatına göre sigortalılığın sona erdiği tarihten itibaren en geç üç ay içinde İsviçre’deki bir hastalık sandığına müracaatta bulunmak,
- İkametgâhını, sadece tıbbi tedavi veya kür tedavisi maksadıyla değiştirmiş olmamak,

(b) Âkit Taraflardan birinin vatandaşı olan kimsenin karısı ve 20 yaşından küçük çocukları, yukarıdaki şartları yerine getirmiş oldukları takdirde, sağlık yardımları bakımından yetkili makam tarafından tanınmış hastalık sandıklarından birine kaydolanma hakkına sahiptirler. Eş ve çocukların, sigortalının geçindirmekle yükümlü olduğu kimseler sıfatıyla yardımlardan yararlandırılmaları halinde, bunlar sigortaya kaydolanmış kimseler olarak kabul edilirler.

(c) Yardıma hak kazanılıp kazanılmadığının tespitinde, Türkiye hastalık sigortasına tabi olarak geçmiş sigortalılık süreleri de nazara alınır. Şu kadar ki, analık yardımları bahis konusu olan hallerde, sigortalının en az üç aydan beri bir İsviçre hastalık sandığına kayıtlı olması şarttır.

(16) (a) Âkit Taraflardan birinin İsviçre yetkili makamı tarafından tanınmış hastalık sandıklarından birine kayıtlı bulunan vatandaşları ikametgâhlarını Türkiye'ye naklettikleri ve orada hastalık ve analık sigortalarına tabi bir işte çalıştıkları zaman, bu sigortalardan sigortalılarla bunların aile fertlerine sağlanan para ve tedavi yardımlarından faydalanmaya hak kazanıp kazanmadıklarının tespitinde, sözü edilen sandıklar mevzuatına göre geçen prim ödeme süreleri de nazara alınır.

(b) Türkiye'de ikamet eden ve Türkiye mevzuatına göre tam veya kısmi aylık veya gelir bağlanmış olan Türk veya İsviçre vatandaşlarıyla bunların aile fertleri, hastalıkları halinde Türkiye mevzuatına göre sağlanan sağlık yardımlarından faydalanırlar.

Ankara'da 1 Mayıs 1969 tarihinde Türkçe ve Fransızca ikişer nüsha olarak ve her iki metin aynı derecede muteber olmak üzere düzenlenmiştir.